

Ouderenmisbehandeling- 'Setting the scene'

Anne Nobels

Symposium Orde van Artsen Oost-Vlaanderen 21 oktober 2020

89-jarige Roger maakt het muisstil met getuigenis over het leven in een rusthuis: "Mensen sterven hier aan eenzaamheid"

Ouderenmis(be)handeling is een belangrijk probleem voor de volksgezondheid

Ouderenmis(be)handeling is veelvoorkomend, maar blijft vaak onder de radar

Het negatieve maatschappelijk beeld van ouderen draagt bij tot het voorkomen van ouderenmis(be)handeling

Ook seksueel geweld komt voor op oudere leeftijd & heeft belangrijke impact op mentale gezondheid van ouderen

'The Scene'

Act 1: Ouderenmis(be)handeling: What's in a word?

Act 2: Plegen we allemaal ouderen(mis)behandeling?

Act 3: Seksueel geweld bij ouderen: het laatste taboe?

'The Scene'

Act 1: Ouderenmis(be)handeling: What's in a word?

Act 2: Plegen we allemaal ouderen(mis)behandeling?

Act 3: Seksueel geweld bij ouderen: het laatste taboe?

Ouderenmis(be)handeling (OMB) = schending van mensenrechten

“Een éénmalige of herhaalde handeling, of het ontbreken van gepaste actie, die plaatsvindt binnen een vertrouwensrelatie en die schade of leed berokkent aan een oudere” (WHO, 2002)

Verschillende vormen

Fysiek misbruik

Psychologisch & emotioneel misbruik

Financieel & materieel misbruik

Seksueel misbruik

Verwaarlozing

Zegt niets over intentie pleger

1 op 6 ouderen wordt slachtoffer van OMB

16% van de wereldbevolking van 60j en ouder wordt slachtoffer van OMB (Yon et al. 2017)

Psychologisch misbruik is de meest voorkomende vorm

2/3 WZC personeel gaf OMB toe in afgelopen jaar (Yon et al. 2018)

1/3 WZC bewoners rapporteerden psychologisch misbruik (Yon et al. 2018)

Vlaanderen: 444 meldingen van OMB in 2018 (jaarrapport VLOCO 2018)

→ onderschatting, slechts 1/24 gevallen wordt gerapporteerd (WHO)

COVID-19: 15% van de 65 plussers werd slachtoffer van huiselijk geweld tijdens de eerste 4 weken van de lockdown (Vandeviver & Keygnaert 2020)

OMB kan leiden tot ernstige gezondheidsproblemen

Fysieke gezondheidsproblemen

(Langdurige) mentale gezondheidsproblemen

Mineure verwondingen → ernstige & permante schade

OMB slachtoffers: risico op vroegtijdige overlijden x2 (Lachs 1998)

'The Scene'

Act 1: Ouderenmis(be)handeling: What's in a word?

Act 2: Plegen we allemaal ouderen(mis)behandeling?

Act 3: Seksueel geweld bij ouderen: het laatste taboe?

Slachtoffer en pleger zijn vaak wederzijds afhankelijk

Thuiswonende ouderen

Partners of kinderen (Naughton 2010, Soares 2010)

Vriend of kennis (Soares 2010)

WZC

Zorgverlener (Badenes-Ribera 2019)

Medebewoner: cognitieve problematiek (Rosen 2008)

Risicofactoren bevinden zich op individueel, interpersoonlijk en organisatorisch niveau

Individueel niveau

gezondheidsproblemen, communicatiemoeilijkheden (o.a. door cognitieve achteruitgang), gedragsproblemen, VG van mis(be)handeling, financiële zorgen (Vandenberk 1998, Naughton 2010)

Interpersoonlijk niveau

beperkte sociale steun, afhankelijkheid voor ADL& zorg (Casman 1998, Badenes-Ribera 2019)

Organisatorisch niveau

grote WZC, aantal bewoners, hoge turnover & opleiding van personeel (Lowenstein 2019)
druk op mantelzorgers (Badenes-Ribera 2019)

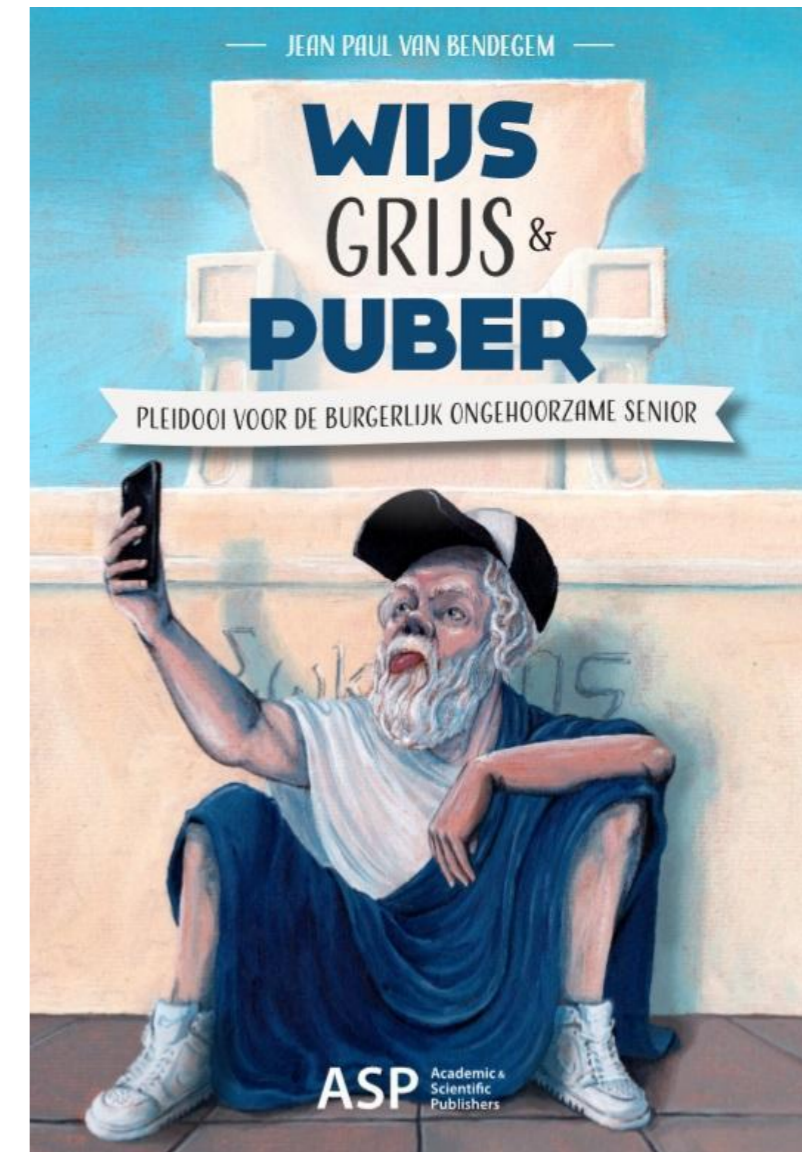
... en op maatschappelijk niveau: 'ageism'

'Het voorstellen van (ver)ouderen op een stereotype, vaak negatieve manier'
(Tesch-Römer 2018)

Wijd verspreid in de maatschappij
klassieke media (Gewirtz-Meydan 2018)
sociale media (Soto-Perez-de-Celis 2020)
zorg (Fialova 2018, Wyman 2018)

Ouderen internaliseren dit beeld (Bodner 2018)

Op scherp gesteld tijdens COVID-19 pandemie
ouderen als risicogroep
(sociale) isolatie in WZC
#Boomer Remover

'The Scene'

Act 1: Ouderenmis(be)handeling: What's in a word?

Act 2: Plegen we allemaal ouderen(mis)behandeling?

Act 3: Seksueel geweld bij ouderen: het laatste taboe?

Ouderen worden vergeten in onderzoek, beleid en zorg rond seksueel geweld

Onderzoek naar seksueel geweld (SG) bij ouderen is beperkt (Nobels 2020)

Beleidsdocumenten over geweld & seksuele gezondheid: geen informatie over SG bij ouderen

Veel onwetendheid en taboes bij zorgverleners over seksualiteit en SG op oude leeftijd (Gott 2004, Saunamäki 2014)

Seksueel geweld ≠ penetratie onder dwang

“Elke seksuele daad die tegen iemands wil wordt uitgevoerd. Het kan door eender welke persoon uitgevoerd worden ongeacht zijn of haar relatie tot het slachtoffer, in gelijk welke omgeving” (WHO 2017)

Verschillende vormen:

Seksuele intimidatie (zonder aanraking)

Seksueel misbruik (aanraking zonder penetratie)

Poging tot verkrachting (poging tot penetratie)

Verkrachting (penetratie met voorwerp of lichaamsdeel)

Spreekt zich niet uit over intentie van pleger

'The Scene'

Act 1: Ouderenmis(be)handeling: What's in a word?

Act 2: Plegen we allemaal ouderen(mis)behandeling?

Act 3: Seksueel geweld bij ouderen: het laatste taboe?

Ouderenmis(be)handeling is een belangrijk probleem voor de volksgezondheid

1/6 ouderen wordt slachtoffer van ouderenmisbehandeling

Belangrijke impact op lichamelijke & mentale gezondheid

Ageism is wijdverspreid in de maatschappij en draagt bij tot het voorkomen van ouderenmis(be)handeling

Covid-19 heeft een momentum gecreëerd om ageism & ouderenmis(be)handeling aan te pakken

‘Old age is the present for some people and the future for all’

Anne Nobels

Psychiater in opleiding & doctoraatstudent

INTERNATIONAL CENTRE FOR REPRODUCTIVE HEALTH

Promotoren: Prof. I. Keygnaert, Prof. G. Lemmens & Prof. C. Vandeviver

Team ULiège: L. Nisen , A. Inescu & B. Hahaut

E anne.nobels@ugent.be

T +32 9 332 35 64

M +32 494 65 29 29

www.ugent.be

 Ghent University

 @ugent

 Ghent University